

iz srca, katero je menda samo in edino v sredi ptuje olike in omike si svojo domačo narodnost prihranilo, ki svoj jezik tako piše kakor ga slovenski duh govori, ki menda samo in edino prav slovensko v duhu nepopačenih, od strupa nemškutarije še ne okuženih prededovih ali očakov čuti in misli; — lej prost vpisek je:

„Hribi, doline pokrivajo fvet,
Prijatli med njimi fe snidejo fpet
Vefelo shivet.“

28. sept. 1833.

Od tistihmal se nahajajo že bolj pogostoma slovenski vpisi, posebno od potujočih bogoslovcov in drugih učencov, — od leta 1850 že najdeš cirilico, tudi glagolski podpis, česko in poljsko.

Al kdo je pa predrl? Kdo celino kopal? Kdo se je predrznil v tako imenitno, oholo družbo učenih jezikov borgega siromačka, slovenskega pastirčka tudi za mizo posaditi — sicer s pohlevno, nježno besedo, pa vendarle, kdo?

Tisti, kateri je lani s trdno, moško roko zapisal:

Slovo Žolcpoharskim planinam!

Z Bogom! hčere stare matere, mogočne Slave:
Košata Radoha, visoka Ojstrica!
Gorjata Rinka in zobata Olševa!
Povzdigajte Slovencom bistré glave,
Naj vrli sini bojo Slave!

Iz krila vašega Savina čista zvirá,
Studenece bistroumnosti, moške moči,
Planine čedi, ravnine rodovito porosi,
Nam v ptuje kraje pot odpira,
Mogočne plave tira.

Dereča Drava, svetla Sava in Savina
Mogočne vode in slovenske sestre tri
Vsaka po svoji stezi neprenehoma hití,
In te uči, slovenska rodovina!
Kako se zadobí modrina.

V nebesa kažejo mogočni velikani,
V nebesa vzdigajmo sercé in okó
Slovencom luč naj sveta vera bo!
Le bistrimo si glave, ne dremajmo zaspani
Drugim rodóm ne prodani!

Gorjaške glave, starodavne, le trdno stojite!
Za pravico in resnico trdno stati,
Hoč' mo tudi mi, da bode Slava naša mati!
Ve bistré reke nam pa neprenehoma rosíte,
Naj bodo naše dela rodovite!

Pri svoji tretji in poslednji obiskavi 21.
rožnega cveta 1861.

Anton Martin Slomšek m./p., lavantinski škof.

Neke strani dalej pa bereš:

Slava raduj se! Radujte se Slave sinovi!
Slovor zeleni ji spletajte radostni vsi!
Očča preslavni spozná vas, da ste njegovi, —
Mati! povzdigni se danes ponosna še Ti!
Sirom svetá naj razméva se moška beseda,
Ema! ki več ko njih tisuč sto drugih veljá!
Knez jo govoril je; knez, ki mu Slava soseda
O siromastvu in na prestolu b'la!

Slave, po Tebi, o knez! poslavljeno pleme slovensko
Ljubi Te! ah! in kako! vsaj Te ljubilo vselj.
Vsi pa zdaj! Le poglej mi o knez! na Gorensko. Dolensko
Vse se oživí in treptí, — dal si nam novi živelj.
Anton! Živi Te Bog, Ti mileno srce slovensko!

20. avg. 1861. Ptc.

In to — moj slovenski rod! so Žolcpahški spomini! *)

Domače pesmi.

*) Ravno ste na svitlo prišle IV. in V. šestka gosp. Miroslav Vilharjevih pesem. Beseda vseh pesmic je lepa

*) Morebiti, če se še kaj spomnim, se srečamo še kdaj v „Novicah“. Pisatelj. — (Bog daj obilo spominov! „Novice“ hrepnijo po njih. Vred.)

gladka, napevi so mični, lahki, prav pripravi tudi za naše prosto ljudstvo na deželi. Posebno so nam dopadle: v 4. šestki 3. in 6., v 5. šestki pa 4. in 6. pesem. Gosp. Vilhar vé, da piše za narod, zato pa narod tudi njegove pesmi rad prepeva, in to je še tudi na drugo stran koristno. Če namreč mnogokrat sliši človek našo kmečko mladost nemarne pesmi s ptujimi in popačenimi napevi krožiti, mora pač iz srca želeči, da bi se naši ljudje raje takih, če tudi veselih, pa saj poštenih pesem poprijeli. Pesem ni malenkost. Zato očitna hvala gosp. Mir. Vilharju in vsem našim slovenskim muzičnim skladateljem, kateri se trudijo tudi na tem polju za oliko našega ljudstva, da se mu okus v petju očisti, in ostudna ptuja, pa tudi taka domača šara odpravi. Da se pa ljudstvo z dobrimi slovenskimi pesmami soznani in se jih poprime, treba je, da so domorodci v petju in glasbi izurjeni, delavni in pa pridno na dan spravljajo pesmi mnogovrstnega zapopadka. Zato nam je 5. šestka Vilharjevih pesem, ktera obsega pesmi pri različnih poljskih delih, že zatega voljo dopadla. *) Al tudi na nas je, ljubi domorodci, da podpiramo marljivost in trud naših slovenskih glasbenih skladateljov z nakupovanjem in razširjevanjem njih del. Plod, zagotovljamo vas, ne bo zaostal; zakaj pesmi je moč velika.

Dopisi.

Na Dunaji 4. mal. travna. — B**** — Dragi rojaki goriški! Veselja in radosti mi srce poskakuje, kadar koli „Novice“ čitam; zakaj? — vsaki bravec lahko sam ugane. Spali smo dolgo, kajti smo spatí mogli; milejša dōba je tudi Slovenii napočila z besedo presvitlega cesarja, ki je vsem ljudstvom svojim svobodo napovedal in zagotovil. In glej! komaj so narodi ta mili glas zaslišali, hitro vstajajo iz dolgega spanja in močno jim kerv v žilah bije za svobodo in narodnost; potegujejo se za pravično reč in odjenjali ne bojo pred, dokler se jim ne izpolne, kar jim je cesarjeva beseda zagotovila. Slovenski jezik, doslej zapuščen, zanemarjen in zatiran, se lepo razvija in očitno kaže, da ni nikar tako reven (kakor nasprotniki naši trdijo), da bi se v uradnijah in šolah rabiti ne dal. Za napredek in omiko jezika Slovenci zvesto skrbijo, iz tega pa bo izvirala viša narodova omika. Od dné do dné več čitavnic in drugih zavodov napravljajo, o katerih važnosti v sedanjih časih ni mi treba govoriti, kjer vsakdo njih korist dovolj pozná. Osnovale so se čitavnice v Ljubljani, v Trstu, Mariboru, Celji itd., in se lepo vedejo; še celó naši Tominci so čitavnico napravili, ki jim le čast dela. Upamo tudi, da ne bode dolgo trpelo, da se bo tudi v Vipavi čitavnica ustanovila. Hvala vrlim rojakom našim, da za mili materni jezik tako dobro skrbijo! — Marsikdo me je že pobaral: „Kako to, da se v Gorici čitavnica ne napravi?“ Dobro poznam okolišine, ki so tej reči na poti; dobro vem, da moji goriški bratje so vrli Slovenci; al ne dvomim, da bi se bilo o slov. čitavnici v Gorici že zdavnej govorilo, ako bi tako lahko bilo, kakor v drugih slovenskih mestih. Da je v Gorici čitavnica zeló potrebna, mi bo vsakdo priznal. Porinite tedaj, častiti gospodje, voz domače omike naprej in zberite mu dobrega in zvedenega vodnika, in drčal bo, da bode veselje!

Iz Maribora 6. aprila. B. **) Ravno je menda zdaj leto, kar je neki dopis iz spodnjega Štirskega v dunajski „Presse“ Slovence, posebno pa naše duhovstvo natolceva je pred svetom črnil. Sopot se je oni isti dopisun oglasil v zadnji „Reformi“ ***) grdo obrekovaje našega obče spošto-

*) Vsaka šestka g. Vilharjevih pesem, ktera je dozdej na svetlo prišla in ima še na svetlo priti, se dobiva v bukvarnici Lerherjevi, v čitavnici in pri gosp. izdatelju samem po 30 krajc. nov. dn.

**) Prejeli.

***) Trebalo bi, da bi vredništvo „Reforme“, ki je zástavo ravnopravnosti v svojih spisih dosihmal tako visoko nosilo,